

Naar de top

FOTO: ROY BEUSKER

Op 3 februari jl. hebben wij de vlag geplaatst op het hoogste punt van ons DeLaMar Theater.

Een in alle opzichten feestelijk hoogtepunt dat wij in aanwezigheid van veel pers, samen met de medewerkers, artiesten, collega's, vertegenwoordigers van de gemeente Amsterdam en stadsdeel Amsterdam-Centrum hebben gevierd. Ondanks het barre winterweer vordert de bouw van DeLaMar gestaag. Samen met de directeuren Fons Bruins en Edwin van Balken, hun staf én met de formidabele inzet van de bouwers, wordt nu alles op alles gezet om de deuren van DeLaMar op 28 november a.s. te kunnen openen voor het publiek.

Vanaf dat moment kunnen zo'n 1.500 bezoekers elke dag in de splinternieuwe zalen en andere publieksruimten genieten van een breed en gevarieerd aanbod van toneel, cabaret, muziektheater en musical en alle andere vormen van podiumkunst.

Het voormalige Nieuwe de la Mar theater sloot bijna vijf jaar geleden zijn deuren. Sinds die tijd is er op deze historische theaterlocatie geen voorstelling meer gegeven. Dit betekent dat wij het vroegere publiek moeten terugwinnen en nieuw publiek moeten veroveren. Dat zal zeker tijd en

moeite kosten. Maar als het aan ons ligt zal DeLaMar zo snel als mogelijk zijn plaats vinden in de top van toonaangevende Amsterdamse theaters.

Dat de weg naar de top niet is geplaveid met rozen, hebben wij in andere omstandigheden ook vaak ervaren. Dat weerhoudt ons er niet van om toch naar het best mogelijke te blijven streven en hindernissen te overwinnen. Wij zijn er dan ook trots op dat onze Foundation, hierbij gesteund door de gemeente Amsterdam, dit bijzondere plan na jaren van intensieve voorbereiding kan realiseren. Het betekent de verwezenlijking van het ideaal van een eigen 'kunsthuis' dat ons bij de oprichting van de VandenEnde Foundation in 2001 helder voor ogen stond. Zo hopen wij op onze manier bij te dragen aan die bijzondere Amsterdamse traditie van particulier cultureel ondernemerschap dat de stad door de eeuwen heen al zoveel culturele topinstellingen heeft opgeleverd.

Namens het bestuur
van de VandenEnde Foundation
Joop en Janine van den Ende

In dit halfjaarbericht:

Hetveem theater

Mime verdient meer publiek Pag. 2

Aslan Muziekcentrum versterkt zijn organisatie

Pag. 2

Hoogste punt DeLaMar

Pag. 3, 4 & 5

Directie bouwt aan DeLaMar Pag. 4

Meer kans op een carrière

Jura Wanga vertrok op haar veertiende naar Frankrijk Pag. 3

Macht aan de fantasie

Symposium Daniel Knauf Pag. 6

Diamantjacht in Rotterdam

'We kunnen er altijd een vak bijbestellen' Pag. 7

Beurzen

Pag. 8

Kort nieuws

Pag. 8

Colofon Pag. 8

Volgens traditie werd de vlag gehesen in het hoogste punt van het DeLaMar Theater

FOTO: HANS WILLENSSEN

Mime verdient meer publiek

Hetveemtheater

Bijdrage: € 48.398

Ten behoeve van: Organisatieontwikkeling en strategisch marketingplan

Hetveem theater in Amsterdam spant zich al jaren in voor de mime, een bescheiden en kwetsbare kunst. Hetveemdirecteur Krüse: 'Wat mime is, moeten we steeds weer uitleggen.'

Mime, dat is toch de kunst van het wit geschminkte gezicht? Van de acteur die in doodse stilte zijn gebaren vult met suggestie? Van Rob van Reijn en Marcel Marceau, twee oude meesters van de mime die iedereen weleens heeft gezien op tv?

Nou, allang niet meer. Want sinds hun glorie-dagen heeft de mimekunst zich enorm ontwikkeld. Kijk maar eens op de site www.hetveemtheater.nl. Je kunt er een video aanklikken van Sanja Mitrović, de Nederlands-Servische mimespeelster die in haar voorstelling *Will you ever be happy again?* oorlogstrauma's onderzoekt. Ze reist er de wereld mee rond, maar ongeschminkt en stil blijft het evenmin. Er wordt gesproken, gezongen en gedanst. Mitrović en haar medespeler liggen zelfs te kronkelen onder mitrailleurvuur.

Is dit mime? Jazeker, zegt Kootje Krüse. Ze trad vorig jaar aan als zakelijk directeur van hetveem theater in Amsterdam, dat zich al sinds 1986 inzet voor de kwetsbare mimekunst. 'Wij definiëren mime als fysiek, beeldend en ruimtelijk theater. Niet dat

iedereen het dan meteen snapt, we moeten het steeds weer uitleggen.'

Ook zelf was Krüse verrast toen ze haar allereerste mimevoorstelling zag. Dat was in de jaren tachtig, toen ze als zakelijk leider aan de slag ging bij het Nederlands Mime Centrum. Krüse: 'Ik zat bij een productie van Nieuw West, met Marien Jongewaard en Dik Boutkan. Tot mijn grote verbazing kreeg ik golven tekst over me heen.' Net zo verwonderd was Krüse toen ze in 2009, tijdens het Over het IJ Festival, aan de hand werd genomen door Le Nu Perdu. Letterlijk, want deze theatergroep speelde z'n voorstelling in tunnelbuizen bij het Amsterdamse Centraal Station – voor maximaal zeven liefhebbers per keer.

Mimestad

Bij hetveem theater kunnen jonge, beginnende makers ervaring opdoen. Gelouterde mimespelers presenteren er hun nieuwe voorstellingen. Via de zaal aan de Van Diemenstraat hebben kunstenaars als Boukje Schweigman, Arie Mol en Jakop Ahlblom hun weg naar de internationale podia gevonden, maar ook groepen als Space, TG Monk en PIPS:Lab.

Op de activiteiten van hetveem komen onder meer studenten af van de Mime Opleiding, die is ondergebracht bij de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten. Niet met honderden tegelijk, zegt Krüse, maar toch wel een gestage stroom. 'Die opleiding trekt nogal wat buitenlanders, tegenwoordig vooral veel Noren. Ook dat maakt Amsterdam tot een echte mimestad. Ik geloof niet dat er elders

FOTO: SJOERD KEIJERMAN

TO Phi OR NOT TO Phi – TG Ine/hetveem productie. Een voorstelling van Ine te Rietstap met en over acteur Phi Nguyen.

ter wereld een vergelijkbare infrastructuur bestaat.'

Hetveem theater biedt ook eigen producties en gastvoorstellingen aan. Al met al kwamen er in 2009 rond de tienduizend bezoekers af op 180 (reis-)voorstellingen en andere activiteiten. Bescheiden aantallen misschien, maar die horen nu eenmaal bij een bescheiden discipline (en een zaal die met tachtig bezoekers al is uitverkocht).

Toch wil hetveem theater de mime aan een groter publiek helpen. Vanaf 2008 is de organisatie stevig geprofessionaliseerd. Omvang en kwaliteit

van het personeel zijn opgekrikt en een externe adviseur schreef een ambitieus marketingplan. Krüse: 'De banden met de schrijvende pers zijn aangehaald, we hebben een nieuwe website en er gaan ontzettend veel mailings de deur uit. Niet alleen elektronisch, maar ook op ouderwets papier. Theaterbezoekers moeten onze affiches en flyers overal tegen het lijf lopen. Op allerlei manieren prikkelen we ze om te komen.'

Guido van Oorschot

Aslan Muziekcentrum profileert zich scherp

Aslan Muziektheater

Bijdrage: € 20.000

Ten behoeve van: Versterking van de organisatie

Voor muziek en dans uit Europa en elders kun je in Amsterdam terecht bij Aslan Muziekcentrum Aslan. Wat in 1997 met één kamer begon, is tegenwoordig een volwassen bedrijf in stadsdeel De Baarsjes. De oprichter, Levant Aslan, blijft zijn idealisme trouw. 'Ik vind dat iedereen een kans moet krijgen.'

'Muziek is de snelste taal', zegt Levant Aslan, de oprichter-directeur van Aslan Muziekcentrum. 'Om te communiceren hoef je immers niets te zeggen. De een begint met een liedje, de ander zingt mee. Ik zie het vaak gebeuren in onze kantine. Op zondagochtend zit die vol met ouders uit heel Nederland die hun kinderen naar muziek of dansles brengen. Vaak hebben ze een Koerdische achtergrond, sommigen zijn Turks. Er zitten moeders met een hoofddoek, maar ook Armeeniërs en soms een Griek. De een gaat naar de moskee, de ander niet. In Turkije botsen de bevolkingsgroepen, maar hier niet. Dat noem ik vrede.'

Inderdaad, Levant Aslan is een idealist. Bijna 25 jaar geleden kwam hij naar Nederland. In Turkije had hij muziek- en dansles gegeven, op

FOTO: ASLAN MUZIEKCENTRUM

Kinderen op een basisschool maken kennis met muziek

de Muziekschool Amsterdam kon hij aan de slag als docent dans, slagwerk en saz (een Turks snaarinstrument). Maar in 1997 begon hij voor zichzelf. Naar zijn smaak werd er aan wereldmuziek te weinig gedaan. Aslan trok een handvol gemotiveerde docenten aan en wierf rond de vijftig leerlingen. Verspreid over de week kregen die allemaal les in hetzelfde kamertje aan de Admiraal de Ruyterweg.

De eerste jaren waren een ramp. Geen geld, geen subsidie, advocaten en deurwaarders klopten aan. Twee jaar later kwam de omslag. Een crisismanager riep een stichtingsbestuur in het leven en bracht de school op orde. Het resultaat: subsidie van de gemeente Amsterdam. 'Eindelijk

konden we ademen', zegt Levant Aslan.

SwingitOut!

Tegenwoordig zetelt het Muziekcentrum in het Amsterdamse stadsdeel De Baarsjes. Je kunt er *ud* (Turkse luit) en *ney* (fluit) leren spelen, of de trommels *darbuka* en *djembé*. Op het curriculum staan niet alleen folkloristische dansen, maar ook de rituele *semah*. Peuters gaan in het Elfenbos op bezoek bij Prinsje Nooit Genoeg. Pubers doen mee aan CompoKids of SwingitOut!. Gewoon piano of viool leren spelen kan natuurlijk ook. Daarnaast zwermen docenten van Aslan Muziekcentrum uit over Amsterdamse scholen, met lessen Streetdance, Wereldzang of Liedjes schrijven.

Na een intensief professionaliseringstraject staat de organisatie als een huis. Levant Aslan laat zich onder meer bijstaan door een directie-assistent, een artistiek leider, een zakelijk medewerker, een pr-functionaris en een office manager. Samen staan ze borg voor een moderne bedrijfsvoering, met debiteurenbewaking en incasso-beleid, automatisering en fondsenwerving, toekomstvisie en beleidsplan. Er werken tientallen docenten en als je de schoolprojecten meetelt, zien ze duizenden leerlingen per jaar.

Toch wil Aslan Muziekcentrum nog meer naar buiten treden. Voor de buitenschoolse educatie is de meerjarige cursus Muziek Talent Express ontwikkeld. En wie werkelijk talent heeft, kan terecht bij de nieuwe podiumgroep Orient Connection. Die richt zich op muziek en dans uit Anatolië, de Balkan en het Midden-Oosten, maar ook op moderne stijlen. Binnen drie jaar moet de groep zijn klaargestoomd voor optredens in binnen- en buitenland.

Bij alle verzakelijking heeft Levant Aslan zijn idealisme niet verloren. Sommige leerlingen krijgen gratis les. 'Zelf weten ze dat natuurlijk niet, zoiets ligt gevoelig. Maar als kinderen veel in hun mars hebben en hun ouders weinig geld, dan spring ik bij. Ik vind dat iedereen een kans moet krijgen.'

Guido van Oorschot

Hoogste punt voor DeLaMar

Woensdag 3 februari 2010 werd het hoogste punt bereikt van DeLaMar en kregen de mannen op de bouwplaats pannembier. Om die historische gebeurtenis te markeren, gaven de initiatiefnemers van het project Joop en Janine van den Ende het startsein om Jon van Eerd, Stanley Burlison en Linda van Dyck 21 meter de lucht in te hijsen. Eenmaal boven plaatsten zij een rode vlag met DeLaMar in witte letters, op de top van het nieuwe theater nabij het Leidseplein in Amsterdam.

Voor iedereen die het schouwspel vanaf de grond gadesloeg was het een bijzonder moment. Drie steracteurs die in de openingsvoorstellingen van DeLaMar op 28 november zullen schitteren, lieten zich omhoog takelen. Was het een levensgevaarlijke operatie? 'Ik zou het niet doen', adviseerde Van den Ende. Toch nam de cast plaats in een groengekleurde hijsbak, klikte zich ter beveiliging vast en zette een bouwhelm op het hoofd. Camera's legden hun handelingen vast.

Terwijl de hijsbak omhoog steeg, klonk beneden op straat gemompel over hoogtevrees. Gelukkig had niemand in de hijsbak daar geen last van, zeker Linda van Dyck niet die met beide benen op de grond nog had gegrapt: 'Ik doe alles voor de kunst.' Het was koud, waaide een beetje, maar de zon scheen vrolijk vanuit de blauwgekleurde hemel. Ook in dat opzicht was het een geweldige dag, die extra feestelijk werd met de wapperende vlag in top.

Ontrouw

Vanaf het trottoir aan de overkant zagen Tom Jansen en Marc Klein Essink hoe hun collega Linda van Dyck de klus wist te klaren. De drie acteurs spelen de hoofdrollen in het openingstoneelstuk *Ontrouw*, gebaseerd op de gelijknamige film van Ingmar Bergman. De titel geeft de inhoud prijs. Het stuk gaat over een dirigent (Jansen), die zijn vrouw en actrice (Van Dyck) op een dag in bed aantreft met een theaterregisseur (Klein Essink), tevens zijn beste vriend.

Ontrouw beleeft zijn première in de Kleine Zaal van DeLaMar, de plek waar vijf jaar geleden het Nieuwe de la Mar stond. In de Grote Zaal gaat op hetzelfde moment *La Cage aux Folles* met Jon van Eerd en Stanley Burlison in première. De musical die de afgelopen twee jaar furore maakte in Londen, staat vanaf april 2010 opnieuw op Broadway. De Nederlandse versie is een geheel eigen interpretatie en bevat liedteksten van Martine Bijl. De kaartverkoop voor beide voorstellingen begint op 1 maart.

Theatergeschiedenis

Voorafgaand aan het hijsen van de vlag en een rondgang over de bouwplaats namen Joop en Janine van den Ende plaats in de entreehal van het nieuwe complex. Staand op de onderste treden van de toekomstige trap naar de Kleine Zaal overhandigden ze een fles pannembier aan Hein en Harry namens de bouwploeg. Van den Ende memoreerde dat er niet aan een gewoon bouwproject wordt gewerkt. 'Er komen hier geen woningen, bedrijven of zomaar een gebouw. Hier wordt theatergeschiedenis geschreven.' Na Oscar Carré en Abraham Tuschinski zijn het nu Joop en

V.l.n.r. Fons Bruins, Joop van den Ende, Els Iping, Stanley Burlison, Janine van den Ende, Linda van Dyck, Jon van Eerd, Carolien Gehrels, Erik Koldenhof, Tom Jansen, Marc Klein Essink

Hoofdrولspelers Jon van Eerd, Stanley Burlison en Linda van Dyck in de hijsbak naar het hoogste punt van DeLaMar

Janine van den Ende die het particulier initiatief in de kunsten voortzetten.

Op de bouwplaats domineren beton en staal en lijkt de opening eind november nog ver weg. Tijdens de persbijeenkomst eerder op de ochtend in Hotel Americain begon Van den Ende er zelf over. 'Komt het ooit op tijd klaar?' Om daar direct het antwoord op te laten volgen: jazer. 'Linksom of rechtsof, in het weekeinde, in de nacht; de première van 28 november gaat door. In augustus zijn hier waarschijnlijk dagelijks tweehonderdvijftig tot driehonderd mensen aan het werk. Ik heb al zoveel theaters mogen bouwen en verbouwen en heb vaker repetities meege maakt met bouwkransen erbij. Iedereen van de bouwclub heeft er zijn in.' Tekenend was de manier waarop hij aandacht vroeg voor Hein en Harry, die 'bijna het onmogelijke doen' in sneeuw, kou en regen.

Postzegel

Van den Ende vertelde over de totstandkoming van het project waaraan inmiddels acht jaar wordt gewerkt. Dat begon met de voorbereiding

en het aanvragen van vergunningen. In een stad waar 'bijna altijd negatief wordt gesproken over de leiders' uitte hij zijn dank voor de volledige medewerking van burgemeester Cohen die de komst van DeLaMar als een cadeau heeft omarmd. Hetzelfde geldt voor cultuurwethouder Carolien Gehrels en stadsdeelbestuurders Els Iping en Erik Koldenhof die aanwezig waren bij het 'hoogtepunt' van DeLaMar.

Ook roemde Van den Ende het werk van architect Arno Meijs die 'op een postzegel' ruimte heeft gecreëerd. 'Iedere millimeter van de grond heeft hij gebruikt.' DeLaMar dat er uiteindelijk gaat komen is een 'staaltje vakmanschap waar ik trots op ben'.

Mapjes

Hij vertelde hoe hij tien jaar geleden samen met zijn vrouw via de *VandenEnde Foundation* naar een manier had gezocht om jong talent te stimuleren. Inmiddels zijn meer dan tweehonderd beurzen verstrekt aan jongeren in uiteenlopende disciplines; van musici tot acteur en clown. Het cultuurfonds richt zich ook op het bevorderen van

cultureel ondernemerschap en cultuureducatie.

'Dankzij de *Foundation* konden jongeren ervaring opdoen in het buitenland. Het is belangrijk om de wereld te zien en je te ontplooiën', zei Van den Ende. Vaak ging het om bijdragen tussen de tweeduizend tot twaalfduizend euro. 'Daarmee bepaal je in sommige gevallen hun toekomst.'

Grote projecten zijn er ook, waaronder de bijdrage om de nieuwbouw van het Stedelijk Museum vlot te trekken. De afgelopen negen jaar ondersteunde de *Foundation* eveneens een kleine duizend projecten. Van den Ende: 'Het eerste jaar hadden we tientallen bedankbrieven en was de 9 1/2 miljoen euro weg. Wat hebben we over tien jaar? Tien mapjes met bedankbrieven. Niets waar je je aan kan vasthouden.'

Selfsupporting

Met de opening van DeLaMar gaat niet alleen een langgekoesterde wens van Joop en Janine van den Ende in vervulling maar komt ook iets blijvends tot stand. 'Over een aantal jaren is het theater hypotheekvrij en heeft het via de *Foundation* tien jaar lang een programmeringsbijdrage gekregen van jaarlijks één miljoen euro. Dan is het self-supporting en hoeft de directie niet weer bij de gemeente aan te kloppen.'

Met twee zalen en ruim vijftienhonderd stoelen wordt DeLaMar volgens Van den Ende een 'bolwerk voor vrije producenten'. 'Zij hebben de moed om een deel van het kunstaanbod met zoveel risico en passie te programmeren.' Hij vertelde hoe het voormalige Nieuwe de La Mar theater 'op' was en dat DeLaMar dezelfde sfeer en ambiance krijgt, maar dan aangepast aan de eisen van deze tijd. 'Het podium komt zo dicht bij het publiek dat ik er bijna weer zelf op wil staan.'

Sandra Jongenelen

Directie bouwt aan DeLaMar

De komende maanden staan voor de DeLaMar-directie in het teken van opbouw. Zowel het theater als de organisatie moeten op de rails. Maar hun belangrijkste taak is toch de programmering. 'Dat is de core business', zegt Fons Bruins, tot maart 2011 algemeen directeur. 'Daar moeten we van leven.' Primeur in theaterland worden de Late Night Events met op elke zaterdagavond laat voorstellingen. De feestelijke opening staat gepland voor zondag 28 november 2010.

Bruins (1942) zit in het café van Hotel American in Amsterdam, op steenworpafstand van het toekomstige DeLaMar. Hij heeft plaatsgenomen op een rode stoel, de kleur die straks in het nieuwe theater zal domineren. Naast hem zit zijn opvolger Edwin van Balken (1963). Meestal is het duidelijk wie van de twee een antwoord geeft. Maar op de vraag 'wat ons te wachten staat' vullen ze elkaar op een natuurlijke manier aan.

'We krijgen een kwalitatief hoogstaand gebouw', zegt Bruins. 'Met voorstellingen van vooral vrije producenten voor een breed publiek', vult Van Balken aan, terwijl zijn collega afsluit: '365 dagen per jaar, zeven dagen in de week, meerdere malen per dag, zijn hier tenminste 650 culturele activiteiten.'

Cultuurmerk

Het Nieuwe de la Mar Theater dat vijf jaar geleden sloot, trok jaarlijks honderdduizend bezoekers. Wanneer het in vernieuwde en uitgebreide vorm als DeLaMar heropent, rekent Bruins op driehonderd- tot vierhonderdduizend mensen per jaar. Hij mikt op Amsterdammers, maar kijkt ook buiten de stadsgrenzen. Met zijn brede programmering heeft DeLaMar een landelijke uitstraling, net als het voormalige Nieuwe de la Mar met zijn rechtstreekse oudejaarsuitzendingen op televisie en sterren als Wim Sonneveld, Wim Kan en Freek de Jonge.

Het gesprek vindt 's morgens plaats, op de ijzelige ochtend van 3 februari. Later op de dag

volgt een persbijeenkomst en zal de vlag feestelijk uitgaan ter markering van het hoogste punt van het theater. In afwachting daarvan vertellen Bruins en Van Balken over het werk dat de komende maanden op hun bord ligt.

'We zijn bezig DeLaMar neer te zetten als sterk cultuurmerk', legt Van Balken uit. Vorig jaar november trad hij in dienst na een werkzaam leven als zelfstandig adviseur, commercieel directeur NS Stations en manager bij Amsterdam Airport Schiphol. De komende maanden doet hij naast Bruins ervaring op in het theatervak.

Gastvrijheid

Om maar direct een misverstand uit de wereld te helpen: de overstap naar de culturele wereld was minder groot dan verwacht. Van Balken: 'Ook nu werk ik op een zakelijke manier achter de schermen. En ook nu voer ik overleg met verschillende partijen. Het gaat natuurlijk wel over een bijzonder product, maar voor mij is dat niet nieuw. Van jongs af aan ben ik gek op theater.'

Ook het denken in *hospitality* komt overeen met zijn vorige functie. 'Voor het publiek hoort het avondje uit een warm bad te zijn, vanaf het eerste contact tot het verlaten van het pand. Om dat voor elkaar te krijgen, moet iedereen in de organisatie zijn toegerust met het gastvrijheidsgevoel. We zoeken de top van gastvrijheid. Daarin moeten we ons onderscheiden.'

In het verlengde daarvan dienen alle honderd medewerkers – waarvan de helft als oproepkracht – te weten wat er speelt. 'Ook de ober in de brasserie moet iets over de voorstelling kunnen vertellen, net als de dame die je naar je stoel brengt. Een gast ziet geen verschil. Het personeel is in zijn ogen 'allemaal DeLaMar.'

Koude soep

Ook heeft de directie de vinger in de pap wat betreft de verbouwing. Zo kon Bruins onderdelen toevoegen of corrigeren. Dat geldt bijvoorbeeld voor de medewerkers van het licht en geluid, die altijd midden in de zaal zitten. Mede op zijn ini-

Directie Exploitatie Edwin van Balken (links) en Algemeen Directeur Fons Bruins buigen zich over de programmering van DeLaMar voor seizoen 2010-2011

tiatief werd die prominente aanwezigheid naar een plek achterin de zaal verplaatst. Door zijn toedoen zijn er straks ook ruimere keukenfaciliteiten op de benedenverdieping. 'Anders is de soep koud als hij wordt geserveerd', lacht Bruins die zijn sporen verdiende als directeur van theaters in Sittard, Heerlen en Eindhoven.

Tegelijkertijd denkt het directieduo na over de exploitatie die voor het merendeel wordt gefinancierd uit de kaartverkoop, de horeca en de commerciële en culturele verhuur. Na de opening telt DeLaMar niet alleen acht foyers, maar ook een brasserie met negentig zitplaatsen.

Daarnaast doen wij een beroep op sponsors. 'Het is een bijzondere tijd om die laatste te vinden', bevestigt Van Balken. 'Maar aan de andere kant kunnen bedrijven die bijvoorbeeld aan het gebouw meewerken zich straks ook profileren met wat ze gedaan hebben.'

Voor het ondernemerschap van dit particulier initiatief wordt geen overheidssubsidie aangevraagd. Wel stelt de *VandenEnde Foundation* gedurende tien jaar 1 miljoen euro per jaar

beschikbaar voor bijzondere programmering die anders niet mogelijk zou zijn.

Culturele snoepjes

Los van dit alles zijn Bruins en Van Balken volop bezig met de programmering, de core business. Met twaalf landelijke première's is de programmering voor het seizoen 2010/2011 praktisch rond. Dat geldt ook voor de periode daarna. Daarbij valt te denken aan vaste onderdelen van het voormalige Nieuwe de la Mar, die in DeLaMar terugkeren.

Daarnaast zoekt Bruins naar 'culturele snoepjes'. Vrije producenten en het gesubsidieerde toneel weten de nieuwe directie te vinden, maar het duo gaat ook zelf de boer op. Iedereen is razend blij met de opening van DeLaMar, merken ze. 'Er is weer een huis waar ze wat langer terecht kunnen. Met twee zalen van respectievelijk 601 en 939 stoelen vullen wij echt een gat', zegt Van Balken. 'Tussen Carré met zestienhonderd stoelen en de Kleine Komedie waar vijfhonderd man in passen, ligt niks.'

West End

Extra aantrekkelijk is de locatie. 'Amsterdam is toch het theater-Mekka van Nederland. Hier wil iedereen spelen.' De culturele impuls met ruim vijftienhonderd stoelen is ook van belang voor het Leidseplein. 'Samen met de collega's – de Stadsschouwburg, Theater Bellevue, de Melkweg, Paradiso en De Balie – willen we het Leidseplein als theaterplein neerzetten', benadrukt Van Balken. Met een knipoog naar het theaterhart van Londen spreekt hij al over het West End van Amsterdam.

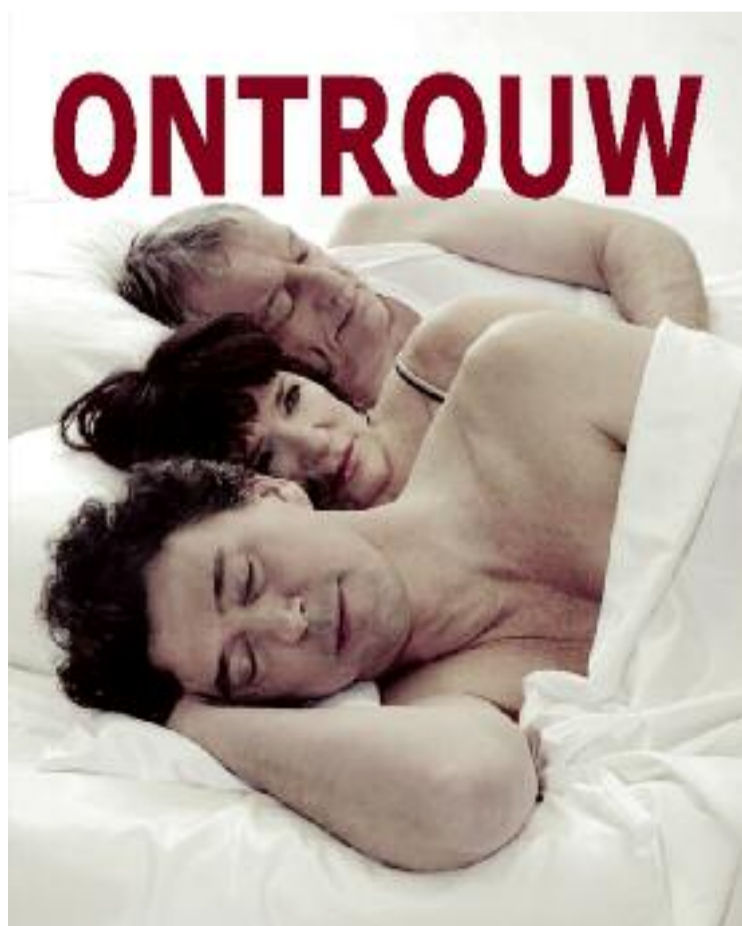
Samenwerking

Samenwerking is cruciaal, bijvoorbeeld doordat verschillende theaters stukken van eenzelfde schrijver programmeren. In alle publiciteitsuitingen kan dan worden doorverwezen naar elkaars voorstellingen. Op die manier zijn theaters congruent in plaats van concurrent.

Samenwerking kan ook met andere partijen, waaronder het Gemeentelijk Vervoerbedrijf, de NS (gratis met het openbaar vervoer naar een voorstelling) en de hotelbranche. 'Met American

Stanley Burrell en Jon van Eerd in La Cage aux Folles

Marc Klein Essink, Linda van Dyck en Tom Jansen in Ontrouw

Artist's impression DeLaMar Amsterdam

zouden we de buitenlandse gast een arrangement kunnen aanbieden met internationale voorstellingen: dans, muziek en musical. Bij toneel valt te denken aan boventiteling.'

Het gebouw leent zich ook voor anderen evenementen: voor een nieuwjaarsreceptie, eventueel gekoppeld aan een voorstelling. Of voor programma's voor het bedrijfsleven. Bruins: 'Het theater moet zoveel mogelijk gebruikt worden.'

Tsjechov

Ook al houdt Bruins de programmering nog even voor zich, hij wil wel kwijt dat hij zich verheugt op een festival. Centraal staat een zeer bekend schrijver van klassiek Nederlands repertoire.

Gesprekken – ook voor het seizoen 2012/13 – zijn in volle gang.

Eerder lekte de landelijke premières uit van drie stukken van Tsjechov, verdeeld over drie seizoenen. In februari 2011 presenteert vrije producent Hummelinck Stuurman De Meeuw, precies een jaar later gevolgd door Oom Wanja. De reeks wordt in februari 2013 afgesloten met De Kersentuin. Het werk van de Russische schrijver zal twee weken in Amsterdam te zien zijn. Na een tournee door het land sluit de speelperiode af met nogmaals een week in Amsterdam.

Primeur

Primeur in de Nederlandse theaters wordt het

Late Night Event op elke zaterdagavond met vanaf 23.00 uur muziek, cabaret of een combinatie daarvan. 'Dat moet echt een begrip worden', zegt Bruins. Daarbij kan het gaan om volwaardige voorstellingen of een opmaat, try-out of nazit. Van Balken: 'Stel dat een aantal jazzmusici ergens een concert heeft gegeven. Na afloop kunnen ze naar ons komen, de fiets in de kelder parkeren en lekker nog wat jammen. Op die manier worden we echt een huis van artiesten.'

In het verlengde daarvan bestudeert de directie de mogelijkheid van *Early Morning* voorstellingen op zondagochtend om 11.00 uur. Dat relatief vroege tijdstip voor de late gasten zou een uitgelezen moment kunnen zijn voor gezinnen met kinderen. Extra feestelijk; na afloop een uitgebreide brunch in de brasserie.

Opening

Met de feestelijke opening van het theater op 28 november start voor DeLaMar het seizoen 2010/2011 met twee premières. In de Grote Zaal speelt *La Cage aux Folles* met Jon van Eerd en Stanley Burlison. Deze musical maakte de afgelopen twee jaar furore in Londen en staat vanaf april 2010 opnieuw op Broadway. De Nederlandse versie is een geheel eigen interpretatie door Jooop van den Ende Theaterproducties.

In de Kleine Zaal beleeft op hetzelfde moment het toneelstuk *Ontrouw* zijn première. De hoofd-

rollen zijn voor Linda van Dyck, Tom Jansen en Marc Klein Essink. *Ontrouw* is gebaseerd op de film van Ingmar Bergman en wordt geproduceerd door Hummelinck Stuurman Theaterproducties.

Televisie

Voorafgaand aan de officiële opening kan iedere televisiekijker alvast een glimp opvangen van het theaterinterieur. Tijdens de Uitmarkt in augustus zal de uitzending van Kunststof Televisie worden opgenomen in DeLaMar. Extra makkelijk voor de omroepen zijn de *plug and play*-faciliteiten. Geen gedoe dus met kabels.

Half oktober volgt een documentaireserie van Tonko Dop met aandacht voor de geschiedenis van het theater, de toekomst, en de rol van het particulier initiatief binnen de kunsten. De zesdelige reeks wordt op televisie uitgezonden door de Avro.

DeLaMar is ook uitgebreid te volgen via de internetsite www.delamar.nl met filmpjes van voorstellingen en bijzondere gebeurtenissen als het bereiken van het hoogste punt op de bouwplaats. Bijzonder is de aanwezigheid op Hyves, Facebook, YouTube en Twitter. Via dat soort sociale netwerken kunnen potentiële bezoekers eventueel afspreken samen een voorstelling te bezoeken.

Mensen hebben geen zin in hun eentje te gaan, zegt Van Balken. 'Uit onderzoek blijkt het

één van de belangrijkste redenen om thuis op de bank te blijven zitten. De *social communities* kunnen als ontmoetingsplaats fungeren.' Met 30 procent singles is Amsterdam dé stad voor zo'n initiatief.

Bouwen

Voorafgaand aan de opening moet de komende maanden nog een hoop werk worden verzet. Bruins geniet ervan. 'Bouwen aan iets nieuws is het mooiste wat er is. Het allerbeste is als het publiek 's avonds na een voorstelling heel hard klapt. Dan klappen ze ook een beetje voor ons. Soms zeggen mensen na afloop hoezeer ze hebben genoten. Dat doet je goed.'

Ook Van Balken toont zich enthousiast over de opbouwfase. 'Er is sprake van oplopend tromgeroffel. Deze dag vieren we dat de vlag op het hoogste punt van het nieuwe theater wordt gehesen. Daarna gaat het roffelen door en bereikt het op 28 november – de dag van de opening – zijn climax. Is de opening eenmaal een feit dan moeten we het tromgeroffel iedere dag opbouwen. Elke morgen begint weer op nul.'

Sandra Jongenelen

www.delamar.nl

Meer kans op een carrière

Jura Wanga

Bijdrage: € 8.750

Ten behoeve van: Studiebeurs

Op haar veertiende vertrok Jura Wanga naar Frankrijk. Haar doel: studeren aan de ballet-academie van Marseille. Inmiddels bivakkeert ze een stukje verderop aan de Côte d'Azur.

'Oui, allô?' Jura Wanga neemt haar telefoon op in Cannes. Niet omdat de Nederlandse danseres zichzelf een luxe vakantie heeft gegund, maar omdat ze er al bijna twee jaar woont. Cannes Jeune Ballet heet het jongerengezelschap waar Jura (19) zich bekwaamt in klassieke en hedendaagse dans. Ze zit in haar laatste jaar. En nu komt het erop aan. Dit voorjaar houden de toonaangevende dansgezelschappen auditie voor het volgende seizoen. Wie wordt aangenomen, wie heeft pech? Jura Wanga hoopt in elk geval nog

langer in Frankrijk te kunnen blijven. 'Ik voel me er thuis. Vergeleken met Nederland zijn hier ook zoveel meer kansen.'

Met Kerst 2004 praatte ze wel anders. Jura, toen een puber van 14, zat in Marseille op een ouderwets katholiek internaat, samen met de andere leerlingen van de École Nationale Supérieure de Dance. Ze was de enige buitenlandse en sprak aanvankelijk amper Frans. Natuurlijk zagen haar ouders er tegenop om haar naar het buitenland te laten gaan. Maar Jura's moeder is zelf danseres geweest, die zag het belang van een goede opleiding maar al te goed. Het eerste halfjaar in Marseille viel tegen: een vervelende kamergenote, nare sfeer. 'Tegen Kerstmis trok ik het niet meer', zegt Jura. 'Gelukkig kon ik bij een gastgezin terecht. Van toen af aan ging het beter.'

De opleiding in Marseille levert dansers af op hoog niveau. Toch liggen voor jonge professionals de banen niet voor het grijpen. Gezelschappen zoeken vooral mensen met ervaring. Om de aan-

sluiting met de praktijk te bevorderen, zijn in steden als Parijs, Lyon en Cannes tweejarige vervolopleidingen opgezet voor pas afgestudeerden. Jura Wanga koos voor Cannes vanwege de uitstekende reputatie en de brede oriëntatie. 'Er is hier niet alleen aandacht voor klassieke dans, maar ook voor neo-klassiek en modern. Dat trok mij enorm.'

Vertrouwen

Een dag in Cannes begint met anderhalf uur klassieke opwarming: rekken en strekken aan de bar. Daarna komen anderhalf uur lang moderne technieken aan bod. Van twee uur 's middags tot in de vroege avond wordt er gerepeteerd voor dansvoorstellingen. Daarvan heeft Jura er een paar per maand, in en buiten Cannes.

Nu bereidt ze zich voor op een choreografie van *Pulcinella*, met muziek van Igor Stravinsky, en op de voorstelling *Quand les mots prennent vie* ('Als de woorden gaan leven'), met onder meer

fragmenten uit Puccini's opera *La bohème*. 'Ik ben de hele dag bezig, kom nauwelijks thuis. Vanavond staan we bijvoorbeeld in Nice. Daar gaan we heen met de bus, op en neer langs die prachtige kust.'

Cannes Jeune Ballet telt vijftig studenten. Het is één grote familie en iedereen steunt elkaar. Maar, zegt Jura, 'zo langzamerhand groeit ook de stress. Iedereen weet dat-ie een baan moet vinden. En als het erop aan komt ben je natuurlijk toch elkaars concurrent.'

Haar vooruitzichten lijken niet ongunstig: samen met elf anderen is ze geselecteerd voor een belangrijke auditie in Monaco. In april stromen daar de directies van dansgroepen naar toe, speurend naar nieuw talent. 'Ik heb er vertrouwen in', zegt Jura. 'En als ik een contract kan krijgen in Nederland, zal ik het zeker doen. Maar niet in de klassieke sector. Het Nederlands Dans Theater, Introdans – dat zijn de gezelschappen waar ik wil werken.'

Guido van Oorschot

Pleidooi voor macht aan de fantasie

Nederlandse Film en Televisie Academie

Bijdrage: € 10.000

Ten behoeve van: Symposium Daniel Knauf

Daniel Knauf is de man achter de groots-opgezette televisieserie *Carnivàle*. Onlangs hield hij een pleidooi voor de fantasie aan de macht. Laat het 'plot-denken' los. Studenten en vakgenoten luisterden gefascineerd naar de ins en out van de epische filmvertelling.

De meeste klassiek opgeleide scenarioschrijvers denken in plots. Hebben ze die eenmaal te pakken dan kunnen ze daarna de karakters ontwikkelen. Maar voor Daniel Knauf ligt dat anders. Deze Amerikaanse bedenker van de televisieserie *Carnivàle* maakt episch werk, waarbij de hoofdpersonen belangrijker zijn dan de intrige. Bij een epische vertelling draait het om de verschillende verhalen van de centrale figuren die elkaar kruisen, vallen, opstaan en weer verder gaan.

Eind december was Knauf (spreek uit: Nauf) twee dagen te gast bij de Nederlandse Film en Televisie Academie in Amsterdam, waar hij deelnam aan een openbaar symposium voor Nederlandse en Belgische vakgenoten. Twee dagen later stond de epische televisieserie *Carnivàle* centraal tijdens een masterclass voor studenten.

'We zijn allemaal geconditioneerd door Aristoteles met zijn plot', legt academiedirecteur Willem Capteyn uit. 'De boodschap van Knauf is: laat dat los. Hanteer andere criteria en geef de macht aan de fantasie. Dat is geen pleidooi voor onzin, maar voor associatief door de tijd springen en een dosis verbeeldingskracht.'

Capteyn vertelt dat de epische dramaserie complexer is dan de klassieke vertelling. 'Vanwege de omvang en het ontbreken van een verfijnd begrippenapparaat staat de dramatheorie nog in de kinderschoenen. De meesterwerken van

Symposium 'Eens was Aristoteles...' in de Rode Hoed in Amsterdam

deze vorm moeten worden beschreven. Er moet discours over ontstaan. Dat kost inspanningen en tijd.'

Met de twee drukbezochte bijeenkomsten beëindigde Capteyn zijn directeurschap aan de academie, waar hij sinds 1989 aan was verbonden. Nadat hij eind 2005 met vroegpensioen ging, dacht hij zijn schrijversleven te kunnen hervatten. Maar korte tijd later werd hij teruggevraagd als interim-directeur, een functie die hij twee jaar vervulde.

Carnivàle werd in Nederland door de VPRO uitgezonden en is volgens Capteyn veruit de spectaculairste serie ooit. 'Hoe is het mogelijk dat zoiets ooit gemaakt is? Die serie was goud. Hij heeft zo'n production value. Dat iemand dát kan

bedenken.' Logisch dus dat Knauf bovenaan het lijstje gewilde sprekers stond.

Licht en duisternis

De serie ontleent zijn naam aan het rondtrekkende circus *Carnivàle* en gaat over de strijd tussen licht en duisternis. In het eerste seizoen volgen we de verhalen rondom de twee hoofdpersonen Ben Hawkings en Justin Crowe. Pas in de tweede reeks afleveringen zijn ze zich bewust van hun positie tegenover elkaar.

Aanvankelijk stond *Carnivàle* gepland voor zes seizoenen, maar na het tweede seizoen trok het productiebedrijf HBO – bekend van succesvolle series als *Sex and the City*, *The Sopranos* en *The Wire* – er abrupt de stekker uit. Dat was het gevolg van teleurstellende kijkcijfers en extreme kosten.

Met een gemiddeld budget van ruim 3,5 miljoen dollar per aflevering was het één van de duurste producties van de afgelopen twintig jaar.

Capteyn vertelt dat hij *Carnivàle* voorafgaand aan Knaufs komst vrij goed kende. Zijn bewondering was groot, maar hij meende ook wel open plekken in de plot te zien. Inmiddels weet hij beter. Vooral tijdens de masterclass beseft hij hoe hecht de serie in elkaar zit.

De studenten vroegen Knauf het hemd van het lijf. Knauf nam ruim de tijd voor de beantwoording en bleek een prettig persoon. 'Hij sprak met iedereen op voet van gelijkheid, wars van egotripperij.'

Sandra Jongenelen

Diamantjacht in Rotterdam

Reportage over De Acteerschool Rotterdam

Acteerschool Rotterdam

Bijdrage: € 44.710

Ten behoeve van: Acteeropleiding

In de zee van particuliere en gesubsidieerde acteeropleidingen, is De Acteerschool in Rotterdam een opvallende nieuwkomer. Hier worden kleine klassen opgeleid om 'theater van de toekomst' te maken. Theater dat zich niet beperkt tot het schouwtoneel, theater met een randstedelijke inslag, waarbij goed wordt gelet op de behoeftes en ontwikkeling van de leerlingen. 'We kunnen er altijd een vak bijbestellen.'

Ruw

'Zag je die jongen, die was góed zeg.' De ogen van artistiek leider Bart Kiene glimmen. Ook Louis Lemaire staat hevig te knikken, de open dag van De Acteerschool Rotterdam heeft alvast één ruwe diamant opgeleverd.

De school bestaat nu ruim een jaar en biedt ruimte aan talent dat op reguliere toneelscholen 'niet volledig tot zijn recht' komt. Het 'grootstedelijke' staat bij De Acteerschool voorop, én aandacht voor individueel talent. Het moet een opleiding zijn waar studenten uit Rotterdam – 'de stad van de slechte lijstjes' – zich thuis voelen. Ze mogen dan nog nooit van Hamlet gehoord hebben, dat wil niet zeggen dat ze hem niet zouden kunnen spelen.

Terwijl Lemaire vertelt, bestudeert Bart Kiene het publiek dat op de open dag is afgekomen. Om de twee uur komt er een nieuw groepje nieuwsgierigen binnendruppelen, waar Kiene een mini-workshop aan geeft. Zijn rechterhand, mentor en coördinator Peter Oskam, fluistert: 'Niet praten maar doen, zo werkt hij het liefst. Vorige week kwam hier een groep managers voor een cursus. Het eerste wat Bart vroeg: "Mag ik u als student behandelen? Ja? Ga dan maar op de grond liggen en denk aan een dierentuin."

Doe het niet

Het is de hartstochtelijke wens van Kiene en Oskam om de school tegelijk zo breed en zo goed mogelijk te ontwikkelen. Acteren in alle vormen, daar gaat het om. Voor de camera, voor de grote en de kleine zaal, lesgeven in acteren, coachen met gebruik van acteerwerk en vooral ook nieuwe initiatieven ontwikkelen. Want het leven na school zal voor de studenten niet makkelijk zijn. Kiene: 'Het is vreselijk. Zowel Peter als ik geven ook les aan de Toneelschool in Amsterdam en daar hebben we gezien hoe talent na het afstuderen niet aan de bak komt. Er zijn gewoon te weinig rollen in het reguliere circuit. Ik kan er zo depressief van worden, ik zeg het ook als ze hier voor het eerst komen kijken: Doe het niet. Doe het alleen als je écht niets anders wilt. Met pech kom je na jaren keihard werken naast de telefoon terecht, wachtend op dat ene verlossende telefoontje dat je dit keer wél door de auditie bent gekomen.'

Liefde

Toch moest het, nóg een opleiding – zelfs al is die nog niet geaccrediteerd, zelfs al is er een over-

Open dag van De Acteerschool Rotterdam

vloed aan opleidingen. Want De Acteerschool zoekt naar een nieuwe manier van acteren, naar een nieuw soort acteurs ook. Mensen die flexibel zijn, die alles kunnen, maar ook een gedegen basis hebben. Want in de toekomst is er niet alleen regulier theater, er is overal theater: het kan nog veel intensiever worden gebruikt bij workshops, maar ook bij allerlei soorten opleidingen, en de mensen die dat theater maken, die zien eruit als de doorsnee bevolking in een stad.

Aan de inzet en de liefde zal het in ieder geval niet liggen. Peter Oskam bloost er bijna van, gisteren lag hij nog wakker van de zorgen om een leerling. Coachinglessen zijn een vast onderdeel van het lesprogramma. 'Dat hoeft heus niet allemaal diep psychologisch te zijn, "zet dan twee wekkers!", heb ik wel eens geroepen. Als het de student maar helpt om zichzelf te helpen. We willen dat ze gelukkig zijn. Een school voor geluk, haha.' Oskam bloost alweer bijna.

Trots vertellen Kiene en Oskam over de workshop die regisseur Gerardjan Rijnders onlangs samen met actrice Chris Nietvelt gaf. Het hoort bij hun werkwijze: steeds nieuwe docenten en projecten met een basis van vast spraak- en bewegingslessen. Ze hoorden net dat Rijnders het hele tweede jaar heeft gevraagd om stage te lopen bij een productie die hij in Rotterdam gaat maken. Een opsteker.

Type hiphop

Overigens is er ook nog niemand van de studenten afgevallen. Nou ja, er waren twee zieken, maar niemand is uit zichzelf vertrokken of weggestuurd. Kiene: 'Als we iets zien in iemand, geloven we ook dat het eruit kan komen. Wij hebben

hier klassen met maximaal twaalf leerlingen, dat is onvergelijkbaar met een reguliere toneelschool waar je vaak met meer dan twintig leerlingen bent. Mocht iemand vastlopen in de ene richting, dan zijn er in overleg nog heel veel andere richtingen mogelijk. We kunnen er altijd een vak bijbestellen.'

De toekomst mag dan somber zijn, De Acteerschool gaat er het beste van maken. Hopelijk ziet de buitenwereld dat ook, als de eerste lichting over een paar jaar van school komt. Maar nu is het eerst tijd om een nieuwe groep belangstellenden uit te leggen hoe het er op school aan toegaat. Louise Lemaire begint weer met zijn welkomstwoord, Bart Kiene posteert zich aan de zijkant. Een lange slungelige jongen, type hiphop, komt iets te laat binnen met een blik alsof hij toevallig in de buurt was. Maar al na een paar zinnen leunt hij gretig naar voren. Kiene bekijkt hem schattend, misschien nog een diamantje?

Enrico Mac-Intosh (20)

'Ik dacht van mezelf dat ik best goed Nederlands sprak, maar je hoort je eigen accent niet. Ik bleek mijn 'O' als een Rotterdamse 'Oew' uit te spreken, dat heb ik hier afgeleerd. Er zijn hier heel veel spraak- en stemlessen, dat is ook belangrijk, anders ben je op het toneel onverstaanbaar.

Wij worden theatermakers van een wereld die eraan komt. Ik geloof daar in. Onze klas is een afspiegeling van een gemiddelde grote stad. Dat zou je toch ook op de planken moeten zien? Het duurt gewoon even, maar dan komt het vanzelf. Net als met pizza's, die waren vroeger ook exotisch. Nu zijn ze heel normaal.'

Sheena Tchai (20)

'Het duurde even voor het muntje viel, pas halverwege het eerste jaar denk ik. Daarvoor kwam ik steeds te laat en had ik niet echt in de gaten wat ik hier aan het doen was. Nou ja, lol maken.

De ochtend nadat mijn opa was overleden werd ik wakker en dacht: we gaan het helemaal anders doen. Nu vind ik het fijn om serieus bezig te zijn, dat is op zich al een enorme verandering. Bovendien kom ik tegenwoordig op tijd.

Waar ik uiteindelijk terecht zal komen weet ik niet. Ik sta open voor wat er komt. Een tijdje geleden was ik invaldocent hier bij jeugdtheater Hofplein. Moest ik met van die kleintjes werken terwijl ik niks met kinderen heb. Maar het ging hartstikke goed! Dit kan ik dus ook, dacht ik toen.'

Mitchel Langedijk (21)

'Direct na mijn MBO-opleiding 'Artiest' heb ik auditie gedaan bij Toneelschool Amsterdam, maar ze misten 'karakter'. Later heb ik het nog bij de Toneelacademie Maastricht geprobeerd. In beide gevallen kwam ik tot de tweede ronde, maar vooral Maastricht beviel helemaal niet. Het was er te stil, niet mijn volk, niet die mengeling van culturen die ik uit Rotterdam ken. Hun eindoordeel dat ik 'motivatie' miste, klopte dus wel.

Hier zijn maar tien studenten per klas, op de toneelschool heb je er soms vijftig. Als ik van iemand les wil hebben kan ik aan Bart vragen of hij wil bellen. En dan lukt het soms nog ook. Ik weet zeker dat ik nergens anders meer naar toe wil. Hier zit ik op mijn plek.'

Jowi Schmitz

Beurzen

Rashaen Vaughn Arts (1989) studeert aan 'De Nationale Ballet Academie' van de AHK in Amsterdam en wil zijn laatste studiejaar doorbrengen aan 'The Ballet Chicago Studio Company', een dansgezelschap dat als één van de weinige gezelschappen ter wereld toestemming heeft om choreografieën van George Balanchine te onderwijzen en uit te voeren. De combinatie van deze twee technieken zal Rashaens kansen op werk in de internationale balletwereld zeker vergroten. Van de *VandenEnde Foundation* ontvangt Rashaen Vaughn € 10.200 voor zijn laatste studiejaar aan 'The Ballet Chicago Studio Company'.

Dennis ten Vergert (1980) studeerde in 2006 af aan het Conservatorium in Rotterdam. Dennis speelde in diverse musicals, schopte het tot de finale van het Nationaal Songfestival en deed daarnaast mee aan het AVRO-programma *Sterrenjacht*. Hij is leadzanger van de band 2thepoint! en geeft zangles op de PopmusicAcademy in Spakenburg. Ondanks zijn vierjarige opleiding ervaart Dennis dat hij onzeker is als het om puur acteren zonder zang gaat. Daarom ontvangt de acteur van de *VandenEnde Foundation* een studiebeurs van € 4.430 euro voor een reeks acteerlessen.

Diede Zillinger Molenaar (1980) is in 2005 afgestudeerd aan de Toneelschool & Kleinkunstacademie in Amsterdam. Voor en tijdens zijn studie deed Diede al veel werkervaring op, hij speelde onder meer bij een Jongerenproductie van

Toneelgroep Amsterdam en in een aantal films. Ondanks de vierjarige opleiding merkt Diede dat hij in het werkveld een 'basis' mist. Daarom ontvangt de acteur van de *VandenEnde Foundation* een studiebeurs van € 4.430 euro voor een reeks acteerlessen.

Douwe Dekkers (1991) studeerde vanaf zijn veertiende in Den Haag aan de Dansvakopleiding van het Koninklijk Conservatorium. In de zomer van 2009 nam hij deel aan de zomerschool van The Royal Ballet School in Londen. Douwes talent viel op en men bood hem een plaats aan in het laatste jaar van de Royal Ballet School, een enorme eer. Van de *VandenEnde Foundation* ontvangt Douwe Dekkers een studiebeurs van € 9.080 voor het derde studiejaar aan de Royal Ballet School in Londen.

Eva van Haaften (1992) begon op vierjarige leeftijd met vioolles en heeft sinds haar achtste les aan het Prins Claus Conservatorium in Groningen. Eva was prijswinnaar op diverse concoursen, onder andere de Iordens Viooldagen, het Prinses Christina Concours. In 2009 won zij de eerste prijs op het Davina van Wely vioolconcours te Den Haag. Vanaf januari 2010 mag Eva haar bachelorstudie viool gaan volgen aan de Amerikaanse Jacobs School of Music in Bloomington. Eva mag daar deelnemen aan de vioolklas van de beroemde professor Mauricio Fuks en ontvangt een studiebeurs van € 5.000.

FOTO: LUKK STEEMERS

Eva van Haaften

Juliette van Ardenne (1983) is autodidact actrice. Vanaf haar zestiende heeft ze een indrukwekkend CV opgebouwd met film- en televisieproducties, onder andere de hoofdrollen in diverse Zoop films. Ook speelde ze onder meer in de Theaterproducties *Schuldig* en *Ti-Ta Tovenaar*. Omdat Juliette vanaf het begin van haar carrière continu aan het werk is, wordt ze in toenemende mate geconfronteerd met het ontbreken van technische vaardigheden. Daarom ontvangt de actrice

van de *VandenEnde Foundation* een studiebeurs van € 4.430 euro voor een reeks acteerlessen.

Maartje Wegdam (1981) is eind 2006 afgestudeerd aan de opleiding Film- en Televisiewetenschap aan de Universiteit van Amsterdam. Ze is gespecialiseerd in beeldvorming en non-fictie film. Momenteel is ze bezig met een documentaire en werkt ze als camerajournalist, daarnaast regisseerde ze diverse korte films en maakte ze reportages bij verschillende publieke omroepen. Maartje is na een stevige selectieprocedure toegelaten tot het Documentary Media Studies programma aan the New School in New York. Deze universitaire graduate-opleiding onderscheidt zich door een uitgebalanceerde combinatie van vrije projecten, wetenschap en praktische vakken op zeer hoog niveau. Maartje Wegdam ontvangt een studiebeurs van € 8.900 voor het volgen van haar studie aan 'The New School' in New York.

Michael Snoey Kiewit (1991) studeerde vanaf zijn elfde in Amsterdam aan 'De Nationale Ballet Academie' in Amsterdam. De eerste drie jaar zat Michael in een aparte jongensklas, daarna werd hij in een meisjesklas geplaatst, wat niet goed bleek voor zijn ontwikkeling. Michael deed audities voor The Royal Ballet School in Londen en werd meteen aangenomen in het tweede jaar, ondanks het feit dat dat eigenlijk vol zat. Michael Snoey Kiewit ontvangt een studiebeurs van € 11.440 voor het volgen van het tweede jaar aan The Royal Ballet School in Londen.

Dag Dominique en Maritt

FOTO: PAUL KOELEMAN

Dominique Citroen vestigt zich als zelfstandig adviseur podiumkunsten.

Van 2002 tot begin dit jaar was Dominique aan de *VandenEnde Foundation* verbonden als projectmedewerker. Mede dankzij haar inbreng en uitgebreide netwerk heeft de *Foundation* de afgelopen jaren, samen met zijn professionele tipgevers en auditiecommissie, een klinkend muziekbeleid weten op te zetten: van de ondersteuning van het educatiebeleid van Het Concertgebouw tot beurzen aan jonge, talentvolle musici.

Dominique is van veel markten thuis en beweegt zich even makkelijk in de theaterwereld als in die van de muziek. Met de voor haar kenmerkende betrokkenheid heeft zij menig talentvolle aanvrager geholpen een succesvolle aanvraag in te dienen. Wanneer wij om bepaalde redenen geen bijdrage konden toekennen, wist zij aanvragers vaak toch verder op weg te helpen, bijvoorbeeld door andere fondsen te interesseren voor de kwaliteit van een talent of project.

Dominique Citroen verlaat de *VandenEnde Foundation* per 1 maart en vestigt zich als zelfstandig adviseur podiumkunsten.

Maritt Kuipers maakt overstap naar het Amsterdams Fonds voor de Kunst.

Maritt Kuipers was tot eind vorig jaar administratief medewerker projecten bij de *VandenEnde Foundation*. In die functie was zij verantwoordelijk voor het up tot date houden van ons projectvolgsysteem. Ook heeft zij onze zeer omvangrijke beeldbank opgezet en beheerd. Maar de vrouw achter deze ogenschijnlijk droge functie, is een gepassioneerd kunstenaar. Naast haar werkzaamheden bij de *Foundation* wist zij afgelopen jaar haar beroepsopleiding aan de Amsterdamse Rietveldacademie met succes af te ronden. Haar visuele smaak was ons tot groot voordeel bij de vaak lastige keuzen uit het beeld-

EIGEN FOTO

materiaal voor onze halfjaarberichten en jaarverslagen.

Sinds begin dit jaar is Maritt Kuipers bureau-medewerker bij het Amsterdams Fonds voor de Kunst.

Gezichtsbepalend

De kwaliteit van een cultuurfonds als het onze wordt in hoge mate bepaald door de mensen die richting geven aan het bijdragenbeleid en die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering ervan. Voor de aanvragers zijn zij meestal het eerste

contact en daarmee ook gezichtsbepalend. Samen met de andere medewerkers, hebben Dominique en Maritt de *Foundation* weten te versterken tot een betrokken cultuurfonds. Wij wensen beiden alle succes én creativiteit voor hun toekomst.

Ryclef Rienstra

Colofon

Redactie: VandenEnde Foundation
Met bijdragen van: Jowi Schmitz, Sandra Jongenelen, Guido van Oorschot
Vormgeving: Gerard Unger
Vorbereitung voor druk: Zetterij Chang Chi Lan-Ying
Druk: Offsetdrukkerij Jan de Jong, Amsterdam
© 2010 VandenEnde Foundation Nederland
Bij gehele of gedeeltelijke overname uit dit halfjaarbericht dient u vooraf toestemming te vragen aan de VandenEnde Foundation.

VandenEnde Foundation

Johannes Vermeerstraat 20, 1071 DR Amsterdam
Tel: 020 5745075 Fax: 020 5745085
E-mail: info@vdef.nl
Website: www.vdef.nl